

Den nya gymnasielagen som öppnar upp möjligheten för ensamkommande barn att stanna i Sverige

En argumentationsanalys av interpellationsdebatten kring den nya
gymnasielagen ur ett rättssäkerhetsperspektiv

Kadriye Kama

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: Vårterminen 2019

Handledare: Andreas Tullberg

Abstract

Idag har de ensamkommande blivit en enskild grupp i asyldebatten. Samtidigt som antalet asylsökande ökade enormt under de senaste åren har debatten om ensamkommande blivit mycket aktuell i medier och regeringen. Den här uppsatsens syfte är att analysera interpellationsdebatten om den nya gymnasielagen ur ett rättssäkerhetsperspektiv och se hur debattörerna ritat upp en bild om ensamkommande barn. I uppsatsen kommer artiklar från barnkonventionen att användas, för att diskutera barns rättigheter i samhället. Detta för att stärka eller undergräva argumenten som finns kring ensamkommande barn. Aleksander Peczeniks perspektiv av rättssäkerheten används för att diskutera införandet av den nya gymnasielagen. För att analysera interpellationsdebatten har argumentationsanalys använts som metod. För att förtydliga synen på ensamkommande barn har jag använt studier som är mest relevanta som bakgrund till denna uppsats. I debatten diskuteras samhällsfrågorna kring migrationspolitik, familjeåterförening och integration. Dessa frågor diskuteras sedan utifrån ensamkommande barns situation i analysen. Denna uppsatsen består av tre frågeställningar som diskuteras och kopplas till interpellationsdebatten samt Barnkonventionen.

Nyckelord:

Ensamkommande barn, Den nya gymnasielagen, Interpellationsdebatt, Migrationspolitik, Rättssäkerhet

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	4
1.2	Material och källkritik.....	4
1.2.1	Primärmaterial.....	5
1.2.2	Avgränsning.....	6
1.2.3	Begreppsdefinitioner.....	6
2	Litteraturoversikt och tidigare forskning.....	8
2.1	Synen på ensamkommande barn.....	8
3	Barnkonventionen.....	10
4	Teori och metod.....	12
4.1	Teori.....	12
4.1.2	Rättssäkerhet.....	12
4.1.3	Formell rättssäkerhet.....	13
4.1.4	Materiell rättssäkerhet	14
4.1.5	Legitimitet och legalitet.....	15
4.1.6	Likhet inför lagen.....	15
4.2	Metod.....	16
4.2.1	Argumentationsanalys som metod.....	16
4.2.2	Pro et contra	16
4.2.3	Uppstrukturering av debatter	18
4.2.4	Klassificering av argument.....	18
5	Gymnasielagen 2018.....	19
5.1	Inledning.....	19
5.2	Bakgrund.....	19
5.2.1	Lagens innehåll och lämplighetskrav.....	20
6	Analys och diskussion.....	22
6.1	Pro et contra argument.....	22
6.2	Analys.....	24
6.3	Diskussion.....	26
	Referenser.....	30

1. Inledning

Under år 2015 sökte 162 877 människor asyl i Sverige, varav 35 369 av de asylsökande var ensamkommande barn och ungdomar. Det var en tydlig ökning som skedde då antalet asylsökande barn och ungdomar hade ökat med dubbelt så många från det tidigare året.¹ Följden av den stora migrationen blev att Migrationsverkets prövotider blev längre, vilket även ledde till att de som var barn när de anlände till Sverige år 2015 hunnit bli vuxna människor. Enligt regeringen har dessa människors möjligheter till ett beviljat uppehållstillstånd i Sverige försämrats. På grund av detta publicerade regeringen ett lagförslag om att dessa ungdomar ska få en extra chans till att stanna i Sverige.²

Idag har de ensamkommande blivit en enskild grupp i asyldebatten. För de ensamkommande minderåriga ser asylprocessen annorlunda ut jämfört med de vuxna. Exempelvis har de ensamkommande barnen mer rättigheter som utbildning, de anses ha större skyddsbehov och på så sätt har de även större chans att få uppehållstillstånd. Samtidigt som antalet asylsökande ökade enormt under de senaste åren har debatten om ensamkommande blivit mycket aktuell i medier och regeringen.

Enligt regeringen är idén med den nya gymnasielagen att de ensamkommande barnen som anlände till Sverige innan november 2015 ska få en tryggare livsvillkor, då de tidigare präglats av ovisshet och oro i väntan på ett beslut.³ Men frågan är om detta sker på bekostnad av rättssäkerheten? De svenska politikerna Arin Karapet och Morgan Johansson framhåller olika syn på den nya gymnasielagen i riksdagens interpellationsdebatt 1 mars 2019. Därför har jag valt att analysera rättssäkerheten och hur de nyanlända används i debatten om den nya gymnasielagen som öppnar upp möjligheten för de ensamkommande att stanna i Sverige. På grund av de olika åsikterna kring den nya lagen väcktes flera tankar om vilka underliggande budskap som finns kring politikernas argument.

¹ Migrationsverket: Inkomna ansökningar om asyl, 2015, 2016-01-01, <https://www.migrationsverket.se/download/18.7c00d8e6143101d166d1aab/14855562149>

² Prop. 2017/18:252

³ Prop. 2017/18:252 s. 37

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Syftet med min uppsats är att analysera hur argumenten kring den nya gymnasielagen står i samband med rättssäkerheten och hur nyanlända används i debatten. De svenska politikerna Arin Karapet och Morgan Johansson diskuterar hur införandet av gymnasielagen beaktat Sveriges behov av en rättssäker migrationspolitik. Men det framkommer även olika syn på de ensamkommande barnen i debatten. Uppsatsen kommer att ta sin utgångspunkt i att undersöka argumenten som förs fram både för och emot den nya gymnasielagen, samt synen på de nyanlända. I uppsatsen kommer artiklar från barnkonventionen att användas, för att diskutera barns rättigheter i samhället. Detta för att stärka eller undergräva argumenten som finns kring ensamkommande barn.

Frågeställningen för analysen är följande;

1. Hur förhåller sig den nya gymnasielagen till en rättssäker migrationspolitik?
2. Vilka synsätt har debattörerna kring gymnasielagen?
3. Vilka rättvisor och orättvisor finns det med den nya gymnasielagen ur ett rättssäkerhetsperspektiv?

1.2 Material och källkritik

I denna uppsatsen har Göran Bergström och Kristina Boréos bok *Textens mening och makt* använts för att förklara argumentationsanalys som metod. Boken beskriver hur en argumentationsanalys av Naes modell pro et contra används på ett mycket bra och begripligt sätt. Aleksander Peczenik är professor i allmän rättslära i Sverige och diskuterar begreppet rättssäkerhet. I uppsatsen teoriavsnitt presenteras Peczeniks syn på rättssäkerhet med hjälp av hans egna läroböcker *Vad är rätt?: om demokrati, rättssäkerhet, etik och juridisk argumentation (1995)* och *Juridikens teori och metod: en introduktion till allmän rättslära (1995)*. Hans teori om rättssäkerheten kommer att användas senare i uppsatsens analys och diskussionsdel. För att ge läsaren en mer gängse definition av begreppet rättssäkerhet, asylsökande och integration har jag även använt mig av Nationalencyklopedin.

I tidigare forskning har jag valt att använda mig av material som är publicerade av forskare som är etablerade på området, vilket förstärker källornas pålitlighet. Jag har använt mig av material som ger en bakgrundsbeskrivning av hur barn gestaltas i medier och även synen på barn och deras situation i Sverige. Eftersom antalet ensamkommande barn har ökat under de senaste åren är materialet i denna uppsats avgränsad till forskning från den senaste tioårsperioden. Slutligen har jag i min bakgrundsavsnitt använt mig av bland annat lagar, statens offentliga utredningar (SOU) och propositioner hämtade från regeringens hemsida för att ge en kort beskrivning av den nya gymnasielagen. Jag har även använt mig av Migrationsverkets hemsida där jag har fått ta del av verksamhets och utgiftsprognos och en del fakta från hemsidans nyhetsarkiv. För att belägga argumenten med extra mycket stöd används Barnkonventionen som är FN:s konvention om barnens rättigheter. Den innehåller förordningar om mänskliga rättigheter för barn, 196 stater har ratificerat Barnkonventionen.⁴

1.2.1 Primärmaterial

Mitt primärmaterial i denna studie är interpellationsdebatten om den nya gymnasielagen som framfördes den 1 mars 2019 och den finns i riksdagens hemsida.⁵ En interpellation är en fråga som ställs i riksdagen från en riksdagsledamot till ett statsråd. Med hjälp av interpellationer kan riksdagen kontrollera regeringens arbete och få information eller väcka uppmärksamhet kring en angiven fråga. En interpellation lämnas skriftlig till statsrådet som har två veckor på sig att besvara muntlig på frågan i riksdagens kammare. Sedan sker det en debatt mellan den riksdagsledamot som ställde interpellationen och statsrådet. Dock avviker detta sig från andra frågor eftersom andra ledamöter får delta i debatten.⁶

I interpellationsdebatten om den nya gymnasielagen ställer Arin Karapet som är tjänstgörande ledamot från moderaterna följande interpellation till Socialdemokraternas justite- och migrationsminister Morgan Johansson;

⁴ <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#kort-version>

⁵ https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/gymnasielagen_H61064

⁶ <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/forsvarsdepartementet/peter-hultqvist/interpellationssvar-och-svar-i-riksdagen/>

“Fler än 5 000 uppehållstillstånd har hittills beviljats enligt den så kallade gymnasielagen som drevs igenom av den förra socialdemokratiskt ledda regeringen. Det rör sig om uppehållstillstånd till en grupp unga vuxna, i huvudsak unga män från Afghanistan, som inte har de skyddsskäl som krävs för att beviljas uppehållstillstånd i asylärenden. Det fanns flera, såväl principiella som praktiska, skäl till att Moderaterna var emot denna lagstiftning. Det framkommer nu att vissa unga vuxna i den aktuella gruppen har mycket svårt att hitta bostad. Det förekommer även att de utnyttjas av kriminella gäng, exempelvis för narkotikaförsäljning. På sikt kan nya svårigheter uppkomma. För permanenta uppehållstillstånd för den aktuella gruppen krävs dels att man klarar sina studier, dels att man inom sex månader efter studiernas avslut får ett arbete.

Med anledning av detta vill jag fråga justitie- och migrationsminister Morgan Johansson: Hur har regeringen och ministern vid införandet av gymnasielagen beaktat Sveriges behov av en human, stram och rättssäker migrationspolitik?”⁷

1.2.2 Avgränsning

Eftersom syftet i denna uppsatsen är att analysera hur argumenten kring den nya gymnasielagen står i samband med rättssäkerheten och hur nyanlända används i interpellationsdebatten kommer inte frågan om ensamkommande barns rätt till utbildning och skolgång diskuteras i denna studie. I denna uppsatsen kommer det inte heller ske en jämförelse med andra debatter där gymnasielagen diskuteras. Detta för att jag har valt att göra en argumentationsanalys av interpellationsdebatten där jag diskuterar argumenten som har förts fram av Morgan Johansson och Arin Karapet utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv.

1.2.3 Begreppsdefinition

Ensamkommande barn och ungdomar

I barnkonventionens första artikel står det att alla människor som är under 18 år räknas som barn.⁸I den svenska utlänningslagens 1 kapitel 2 § förekommer det samma åldersbestämning.⁹

⁷ Interpellation 2018/19:64 Gymnasielagen, hämtad 6 Maj 2019

http://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/gymnasielagen_H61064

⁸ Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter, UNICEF Sverige, Stockholm, 2009, artikel 1

UNHCR definierar ensamkommande barn och ungdomar som personer under 18 år som söker eller har fått asyl i ett land utan vårdnadshavare tillgängliga i mottagandet.¹⁰

Fastän att begreppet används mer och mer i Sverige under de senaste åren finns det ingen homogen definition för ensamkommande barn och ungdomar i svensk nationell lagstiftning. I propositionen om mottagandet av ensamkommande barn anges följande definition;

*“Med ensamkommande barn avses barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i förälders ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare”.*¹¹

Asylsökande

Asylsökande är en person som uppger att hen är i behov av skydd och därav söker sig till ett land. En asylsökande är en person som ännu inte har fått sin ansökan avgjord och väntar på besked.¹²

Nyanländ

En person som har ingått i etableringslagen och mottagits inom ramen för kommunens flyktingmottagande kallas för nyanländ till exempel kvotflyktingar eller familjeåterföreningar.¹³ I interpellationsdebatten benämns ensamkommande barn som nyanlända.

Integration

Den form av integration som jag syftar på i denna integration är den civila integrationen. Det vill säga integration om invandrares anpassning och delaktighet till situationen i deras nya land.¹⁴

⁹ UtL SFS 2005:716 Utlänningslag 1 kapitel 2§

¹⁰ UNHCR 1994, Refugee Children Guidelines on Protection and Care, United Nations High Commissioner for Refugees, Genève s. 52

¹¹ 1 § Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

¹² <https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/asyls%C3%B6kande>

¹³ <https://www.immi.se/migra/asyl-nyanlanda>

¹⁴ <https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/integrera>

2. Litteraturoversikt och tidigare forskning

I detta kapitlet gör jag en kort redovisning av några studier om ensamkommande barn. För att åskådliggöra synen på ensamkommande barn har jag valt studier som är mest relevanta som bakgrund till denna uppsats.

2.1 Synen på ensamkommande barn

Live Stretmo som är doktorand vid Sociologiska institutionen i Göteborgs universitet beskriver i sin studie "Governing the unaccompanied child" hur ensamkommande barn konstrueras som en speciell flyktinggrupp och hur politiska beslut i Sverige och Norge kan påverkas av detta. Denna studie framhäver att det finns många olika uppfattningar om ensamkommande barn. Ofta framställs de ensamkommande som skyddsbehövande barn och offer. Men det framkommer även en bild av de som vuxna som låtsas vara barn för att få ett bättre strategiskt placering i asylprocessen. Genom att hävda en lägre ålder vill de alltså vinna fördelar i asylprocessen. Eftersom de ensamkommande asylsökande barnen anses ha fördelar då barn för det mesta får uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl och handleds snabbare. Detta är ett tvåfaldig uppdelning, antingen anses de minderåriga vara offer, medan de som är över 18 år anses behöva mindre skydd även om hen flytt innan hen var 18 eller inte. Stretmo menar att när ensamkommande barn gestaltas som föräldralösa, gatubarn och försvunna konstrueras det en bild av dem som "de andre", det vill säga något som avviker sig från svenska ungdomar och även något främmande för Sverige.¹⁵

Enligt Stretmos studie har medier många gånger efterfrågat åtgärder som behöver göras som systemförändringar, ökad kontroll eller övervakning och andra särskilda åtgärder. Detta för att stoppa försvinnanden av de ensamkommande ungdomarna och för att skydda landets gräns. Ensamkommande ungdomar som försvinner beskrivs antingen som strategiskt försvunna för att undvika utvisningen eller som ofrivilligt försvunna. Försvinnanden visar att det är kontroll av gränser som är svaga och därför blir detta även en säkerhetsfråga.¹⁶

¹⁵ Stretmo, *Governing the unaccompanied child – media, policy and practice* (Göteborgs universitet, 2014) 252.

¹⁶ Stretmo, 254.

De ensamkommande barnen framställs även som sårbara och oskyddade. Då de är barn som är på flykt och skilda från sina familjer. Ensamkommande barn anses vara i behov av både omvårdnad och övervakning, eftersom de är minderåriga och inte har någon vuxen som har koll på dem. Detta kan leda till att tolka ensamkommande barn som belastning.¹⁷

Karin Juhlén på Rädda Barnen skriver i boken *barns egna asylskäl* att ensamkommande barns situation skiljer sig på flera olika sätt från barn som söker asyl tillsammans med sina familjer. Ensamkommande barn är även mer utsatta än de andra barnen, då de är skilda från sina föräldrar och saknar deras stöd och omvårdnad. Därefter redogör hon att de ensamkommande barnen kan vara traumatiserade och må psykiskt dåligt, främst på grund av separationen från föräldrarna och hemlandet. Anledningen till att ensamkommande barn lämnar sina hemländer kan variera. Några skäl som antas vara de vanligaste till varför barn flyr från sina hemländer är tortyr, diskriminering, tvångsrekrytering till väpnade styrkor, förföljelse på grund av etnicitet eller politiska aktivitet, handel med barn för prostitution, våldtäkt och andra sexuella övergrepp. Däremot kan barnen också ha skickats utomlands av föräldrarna som velat skydda sina barn och hoppats på att de får en bättre framtid och möjligheter i ett annat land.¹⁸

Jacqueline Bhabha undervisar i juridik på Harvard och skriver i sin studie "Minors or Aliens - Inconsistent State Intervention and Separated Child Asylum-Seekers" att barn flyr av samma orsaker som vuxna. För att i ett land med väpnade konflikter drabbas barn, både som barn och som civila i högre utsträckning. Det är alltså inte enbart vuxna utan även barn som blir utsatta för tortyr, könsstympning, folkmord och tvångsrekrytering i sådana länder. Även Bhabha skriver som Juhlén att väpnade konflikter, folkmord och könsstympning kan vara några skäl till att barn flyr från sina hemländer.¹⁹

¹⁷ Stretmo, 259.

¹⁸ Juhlén, Karin, *Barns egna asylskäl*, Rädda barnen, Stockholm, 2003 sida 18

¹⁹ Bhabha, Jacqueline. "Minors or Aliens - Inconsistent State Intervention and Separated Child Asylum-Seekers." *European Journal of Migration and Law*, no. Issues 3 and 4, 2001, sida 288

Även Ketil Eide som är en norsk sociolog beskriver ensamkommande barn som en utsatt grupp. Dock tillägger han att det är en grupp som är i större risk för negativ utveckling. De ensamkommande barnen har olika erfarenheter och bakgrunder. Därför menar han att man ska ha det i åtanke när man tar olika beslut. Enligt Eide är ensamkommande barn en utsatt grupp på grund av att de kommer från en bakgrund som har präglats av bland annat krig, de växer upp utan sina familjer och även för att de har en annan etnisk bakgrund än majoriteten i det nya samhället. Därför menar Eide att det är viktigt att begripa den utsatta gruppen som består av ensamkommande barn med hänsyn till deras dåtid, nutid och framtid.²⁰

3. Barnkonventionen

Enligt artikel 1 i Barnkonventionen är alla personer under 18 år barn.²¹ Utifrån barns rätt till utbildning är det relevant att ta upp barnkonventionens syn på ensamkommande barn. Sverige som stat har ansvar om alla barn som finns i landet även nyanlända barn och asylsökande människor. Detta ska ske genom lagstiftning, men även genom att ekonomiska, sociala, medborgerliga, politiska och kulturella rättigheter. Nedan kommer ett par artiklar att presenteras från barnkonventionen som är viktiga för ensamkommande barnens trygghet och hur dessa följs i Sverige.

I Artikel 2 står det att “Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.”²² Utifrån denna artikel är alla barn lika mycket värda och har samma rättigheter. Detta innebär att dessa barn inte ska särbehandlas eller diskrimineras på något sätt. De ensamkommande barnen ska alltså kunna fullfölja en utbildning precis som alla andra barn och få en chans att integreras i samhället med samma rättigheter och skyldigheter som alla andra. Vidare står det i Artikel 3 att “Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa”²³. I vissa situationer är det svårt att veta vad barnets bästa är. Det är även viktigt att “rätt” personer får arbeta med frågan om vad som anses vara bäst för en ensamkommande individ. Faktorer som krig, diskriminering, tortyr,

²⁰ Eide, Ketil, *Barn i bevegelse: Om oppvekst og levekår for enslige mindreårige flyktninger*, Høgskolen i Telemark, Avdeling for helse- og sosialfag, Telemark, 2000 sida 147

²¹ <https://unicef.se/barnkonventionen>, arikel 1 i barnkonventionen, Hämtad: 2019-06-03

²² <https://unicef.se/barnkonventionen>, arikel 2 i barnkonventionen, Hämtad: 2019-06-03

²³ <https://unicef.se/barnkonventionen>, arikel 3 i barnkonventionen, Hämtad: 2019-06-03

våldtäkt och könsstympning kan påverka individer och göra att de behöver söka skydd och stöd i ett annat land, därför är det viktigt att frågan om vad barnets bästa är behandlas noga.

Det är varje stats ansvar att utnyttja sina resurser för att uppfylla alla barns rättigheter och staterna kan behöva samarbeta internationellt, enligt Artikel 4 i Barnkonventionen.²⁴ Detta är en viktig faktor för att alla barn ska få ta tillgodo på sina rättigheter samt skyldigheter och inte utnyttjas i en stat. Att arbeta internationellt kan även underlätta för länderna sinsemellan och bidra till en större säkerhet hos barnen då de kan söka sig vidare till andra länder istället för att stanna kvar i ett land som de inte trivs i. Länderna kan även ta del av varandras lagstiftande system för att bidra till en trygghet hos individerna.

Barnen har även enligt artikel 10 och artikel 22 rätt till skydd, hjälp att hitta sina familjemedlemmar och återförenas med dem.²⁵ Detta är en viktig faktor för att Sverige ska säkra individens trygghet i samhället. Barn är sårbara människor som behöver sin familj. Enligt Barnkonventionen artikel 5 står det att det är barnens föräldrar ansvarar för deras uppfostran och utvecklingen hos barnet och det är de som stöttar barnet för att få igenom sina rättigheter.²⁶ Detta kan inte ske utan att barnet återförenas med sin familj och på detta sättet behandlas inte barnet lika när alla andra har sina familjer vid sin sida, men detta barnet saknar en familj som kan värna om hen.

²⁴ <https://unicef.se/barnkonventionen> artikel 4, Hämtad: 2019-06-03

²⁵ <https://unicef.se/barnkonventionen> artikel 10 & 22, Hämtad: 2019-06-03

²⁶ <https://unicef.se/barnkonventionen>, artikel 5, Hämtad: 2019-06-03

4. Teori och metod

4.1 Teori

I denna uppsatsen kommer jag att använda mig av teorier kring rättssäkerhet för att få en bättre förståelse om hur detta begreppet används i mitt primärmaterial för denna uppsats, det vill säga interpellationsdebatten om den nya gymnasielagen.

4.1.2 Rättssäkerhet

Rättssäkerhet är ett begrepp som saknar entydig definition. Men trots att det finns en oklarhet kring begreppet är man överens om att rättssäkerhetens kärna ligger i förutsebarhet av rättsliga besluts utfall.²⁷ Enligt Alexander Peczenik finns det en del krav för att rättssäkerhet ska anses vara uppfyllt. Några krav som förekommer är legalitetsprincipen eller krav på lagstöd för domstolars eller myndigheters handlande, krav på avgörande inom rimlig tid, krav på att lagen ska vara klar och tydlig, samt krav på opartiskhet hos domstolar. Det finns även en del förbud som ska följas. Ett exempel på det är förbud mot godtycke.²⁸ Dessa krav kan vara nödvändiga för att en medborgare ska kunna känna tillit till rättsordningen i det samhället.

I sin bok "Vad är rätt?" redogör Alexander Peczenik sin definition av begreppet rättssäkerhet. Peczenik delar upp begreppet rättssäkerhet i två delar, formell rättssäkerhet och materiell rättssäkerhet. Formell rättssäkerhet handlar om förutsebarhet, likhet inför lagen och stabilitet. Materiell rättssäkerhet grundar sig i rättvisa och etiska värden. Peczenik menar att det är viktigt att finna en balans mellan förutsebarhet och rättvisa i det moderna rättstänkandet, som utgör grunden för en rättssäker stat. Enligt Peczenik godkänns inte en lag eller rättstillämningsakt i ett enskilt fall där resultatet är klart och tydligt orättvist och oförutsebart. Den grundläggande uppgift som juristen har är alltså att hitta en lösning som försöker att tillfredsställa både den materiella rättvisan och den formella likheten inför lagen. Men om en

²⁷ Zila, Josef: 'Om rättssäkerhet' Svensk Juristtidning 1990 sida 284

²⁸ Peczenik, Aleksander, *Vad är rätt?: om demokrati, rättssäkerhet, etik och juridisk argumentation*, 1. uppl., Fritze, Stockholm, 1995 sida 89

lag är klar måste den följas. Dock kan domaren använda sin auktoritet och sitt omdöme för att fritt avgöra ett mål om lagen skulle vara oklar.²⁹

För att ge en mer nyanserad bild av den mångtydiga begreppets innebörd vill jag ge en definition av termen rättssäkerhet som kan vara mer gängse. Följande begreppsförklaring har hämtats från Nationalencyklopedin:

“ Någon entydig definition finns inte, men i allmänt språkbruk brukar benämningen innebära att ett land har en lagstiftning och ett system i övrigt som innebär att den enskilde medborgaren har ett skydd mot godtyckliga ingrepp från samhället självt, t.ex. att man inte åtalas eller döms utan tillräcklig bevisning, att man inte döms utan tydligt stöd i lag och att alla medborgare oavsett samhällsställning eller ursprung bedöms på ett likartat sätt. Den enskilde medborgaren är även tillförsäkrad juridisk trygghet för sin person och egendom samt att rättsreglerna ska tillämpas på ett förutsebart och effektivt sätt.”³⁰

4.1.3 Formell rättssäkerhet

Enligt Peczenik kännetecknas rättsstaten av att maktutövningen följer samhällets rättsregler i hög grad och att denna maktutövning bidrar till en hög grad av förutsebarhet. Förutsebarhet är alltså en fundamental princip i en väl fungerande rättsstat och definieras som en formell rättssäkerhet som skyddar den enskilde individen mot godtycklig maktutövning. Det finns ett sorts “rättslig ram” och inom den ramen ska all offentlig maktutövning och all rättskipning ske. Detta för att lika fall ska behandlas lika och för att förutsebarheten ska anses fullkomlig. Men för att förutsebarheten ska anses vara uppfylld i sitt avseende måste rättsreglerna vara tillräckligt klara och har en allmän tillämpning. Med andra ord att normerna tillämpas lika för alla människor så att det inte leder till att någon enskild människa erhåller en viss förmån. Oklara regler leder alltså till svårigheter med att förutse besluten som fattas på en grund av dem.³¹

²⁹ Peczenik(1995) sida 45

³⁰ Rättssäkerhet, Nationalencyklopedin, hämtad 2019- 05- 25
<https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/r%C3%A4ttss%C3%A4kerhet>

³¹ Peczenik (1995) sida 51

Peczenik nämner några faktorer som främjar den formella rättssäkerheten, så här:

“Vid i övrigt oförändrade omständigheter är rättssäkerheten desto bättre

- ju exaktare och generellare rättsreglerna är;
- ju bättre dessa regler återspeglar idealet om likhet inför lagen;
- ju långsammare reglernas förändringstakt är;
- ju fler statliga beslut som bestäms av sådana regler;
- ju öppnare rättsreglernas innehåll och rättstillämpningspraxis är för allmänhetens insyn;
- ju större den oavhängighet är som domstolarna åtnjuter;
- ju effektivare det ansvar är som åvilar makthavarna;
- ju mindre beroende rätten är av andra samhällsliga normer och institutioner; och till sist
- ju bättre den juridiska argumentation som stöder rättsreglernas tolkning och tillämpning är.”³²

4.1.4 Materiell rättssäkerhet

Enligt Peczenik är materiell rättssäkerhet ett sorts moraliskt rättssäkerhets norm. Med dess förutsebarhet är den formella rättssäkerheten nödvändig för myndigheters rättsskipning och maktutövning. Men för att rättsstaten ska ha ett legitimt normsystem krävs det en avvägning med en viss etiska aspekter för att rättsstaten ska ha ett legitimt normsystem, menar Peczenik. Han förklarar att beslut som gäller myndighetsutövning och rättsskipning bör vara troligt förutsebara med stöd av lagen, samt att det överensstämmer med anseende till andra etiska värden.³³

Samtidigt menar Peczenik att den materiella rättssäkerheten kan medföra ett sorts hot mot den formella rättssäkerheten, om den får allt för stort utrymme. Eftersom det kan leda till ett försvagande av förutsebarhet.³⁴ Återigen menar han att det måste finnas en rimlig fördelning mellan den materiella och den formella rättssäkerheten för att det ska finnas en legitim

³² Peczenik (1995) sida 51, 52

³³ Peczenik, A., Juridikens teori och metod: en introduktion till allmän rättslära, 1995, s. 12

³⁴ Ibid. sida. 12

rättssäkerhet. Denna fördelning måste även ske med avseende till en del samhällliga funktioner.

Med dess etiska aspekt som handlar om tolkning av lagen kan den materiella rättssäkerheten syfta till att skydda individen från orättvisor som kan uppkomma vid ett strikt tillämpning av lagen, som är inom ett begränsad juridisk ramverk. Peczenik menar alltså att målet för den "juridiska metoden" inte kan utgöras av enbart den formella rättssäkerheten. Då den innebär att förhålla sig strikt till skriven lag.³⁵ Peczenik menar att när rättssäkerheten är etisk har medborgarna i staten en hög levnadsstandard, då de lever i ett fritt samhälle där alla behandlas lika och får sina behov tillfredsställda.³⁶

4.1.5 Legitimitet och legalitet

Det är vanligt att det finns bristande kunskaper om rättsliga normer i ett samhälle, då normer ofta är svårbegripliga. Därför menar Peczenik att rättens legitimitet baseras på att befolkningen har förtroende på samhällets system. Det vill säga att medborgare förväntar sig på att myndighetsutövningen följs enligt de stadgade lagen, vilket också väcker tilltro om att rättsliga normer uppstår i laga ordning.³⁷ Legalitet främjar rättssäkerheten starkt, då det innebär att rättsliga beslut har stöd i lag. Legalitetsprincipen går ut på att all offentlig maktutövning genomförs enligt lagen. Principen skapar en möjlighet för medborgarna att förutse makthavarens agerande och detta bidrar till en rättssäkerhet som grundar sig i legalitet och förutsebarhet.³⁸ Legalitet innebär alltså att makthavaren ska döma enligt lag, medan legitimitet sker när makten går ut från folkviljan.

4.1.6 Likhet inför lagen

Både formell och materiell rättssäkerhet grundar sig på likhet inför lagen, som innebär att lika fall ska behandlas lika. En konsekvens i formell likhet inför lagen är att alla myndigheters verksamhet i en rättsstat bestäms av generella rättsregler. En enskild ska inte tilldelas straff eller fördelar om det inte stadgas i lag. I materiell mening förutsätter likhet inför lagen även

³⁵ Peczenik, A., Juridikens teori och metod: en introduktion till allmän rättslära, 1995, s 14

³⁶ Peczenik (1995) s. 91

³⁷ Peczenik (1995) s. 47

³⁸ Zila, SvJT (1990) s 297

att ingen diskriminering får förekomma. Dock får lagen särbehandla människor endast för att ge dem skydd. Formell likhet inför lagen är något som varje rättsstat förutsätter, men en materiell likhet inför lagen är inte nödvändigt för att en stat ska vara rättssäker.³⁹ Som jag nämnde tidigare leder en lag som är tillräcklig klar och har en allmän tillämpning till en förutsebarhet, men förutom det leder den även till att lika fall behandlas lika som i sin tur leder till rättssäkerhet.

4.2 Metod

I detta kapitlet presenteras metoden som jag kommer att använda mig av i min uppsats. För att analysera mitt primärmaterial är argumentationsanalys en lämplig val av metod. Eftersom mitt syfte är att analysera hur argumenten kring den nya gymnasielagen korrelerar med rättssäkerheten och hur nyanlända används i interpellationsdebatten. Därför kommer jag med hjälp av argumentationsanalys som metod studera det underliggande och det klart utsagda budskapen av argumenten i min analys

4.2.1 Argumentationsanalys som metod

Bergström och Boréus beskriver två olika tillvägagångssätt för att strukturera upp en analys. Jag har valt att använda mig av pro et contra metoden som beskrivs med hänvisning till Naess. Detta sättet att strukturera upp argumentationer är en bas för det tredje syftet, som handlar om att ta ställning till argumentationens beviskraft. När man strukturera argumenten som framställs i debatten kan man se hur de relateras till varandra och på så sätt skapas en förståelse för hela argumentationen. Analysens deskriptiva del går ut på att hitta tesen och de argument som framförs för eller emot tesen och nästa steg blir att sätta dessa argument i relation till varandra. När man gör en bedömningen av relationen mellan argument och mellan tes och argument ser man de uttryckta påståenden. Det tankeinhåll eller den idé som uttrycks av en språklig sats anses vara ett påstående. En sats är den språkliga formen som ett påstående ges.⁴⁰

³⁹ Peczenik (1995) sida 52, 53

⁴⁰ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012 sida 95

Enligt Bergström och Boréus kan argumentationsanalysen ha tre syften. Det första syftet är deskriptivt, som innebär att argumentationsanalysen har till syfte att rekonstruera de argument som finns i sammanhanget. Argumentationen som finns i text eller i en riksdagsdebatt måste hittas av personen som tolkar den, då texter och andra argumenterande sammanhang inte bara består av argumentation. Det andra syftet som argumentationsanalysen kan ha är att göra en bedömning av vilken utsträckning argumentationen lever upp till vissa normer. Detta syftet är till en viss del preskriptivt, föreskrivande. Normer för argumentationen ställs upp och en del av dessa normer handlar om saklighet och rationalitet. Argumentationsanalysen tredje syfte handlar om att avgöra argumentationens beviskraft, som innebär att avgöra i vilken utsträckning det framförda argumenten undergräver eller stärker den givna ståndpunkten.⁴¹

När man använder sig av en argumentationsanalys ska man först söka efter tesen i texten, det vill säga det som textens avsändare argumenterar för eller emot. Det finns tre olika typer av tes, normativ, preskriptiv och faktuell. En normativ tes hävdar en värdering, preskriptiv tes innebär ett uttryck för handling och en faktuell tes innebär att tesen är icke-värderande.⁴² Förutom en tes består en argumentation av ett eller flera argument. Ett argument är ett påstående med syfte att stödja eller undergräva något annat påstående i en argumentation.⁴³

4.2.2 Pro et contra

I argumentationsanalysen struktureras argumenten som pro- argument och contra- argument. Pro står för, för- argument och har som uppgift att stärka tesen. Contra argument står för argument som har syftet att undergräva tesen. Pro-argument betecknas som 'P' och contra argument betecknas med 'C'. I en argumentation kan det förekomma argument som inte är avsedda för att stärka eller undergräva tesen, utan avsikten kan istället vara att stödja eller försvaga andra argument. Argument som direkt relaterar till tesen kallas för argument av första ordning. Argument av andra ordning stärker eller undergräver argument av första ordningen. Senare kommer dessa argument namnges som: P1, C1, P2, C2, P3, och så vidare. Ett pro- argument av första ordningen klassificeras alltså som P1, ett contra- argument av

⁴¹ Bergström, Boréus, (2012) sida 92-93

⁴² Bergström, Boréus, (2012) sida 95

⁴³ Bergström, Boréus, (2012) sida 99

andra ordningen som undergräver ett pro- argumentet av första ordningen kallas C1P1. Ett pro- argument av tredje ordningen som stödjer contra- argumentet av andra ordningen kallas P1C1P1.⁴⁴

4.2.3 Uppstrukturering av debatter

Uppställningen som görs med pro et contra- listan kallas för sakfrågemodellen, eftersom argumentationen i sakfrågan lyfts fram. Sakfrågemodellen kan användas på alla debatter. Då urskiljs en tes och de framförda argumenten förs fram. Det som är viktigt i denna modellen är vilka argument som har förts fram och inte vem som har fört fram argumenten. I gruppmodellen ställs argumenten upp efter vilken aktör som fört fram dem och där är det viktigt att veta vem som har fört fram argumenten. En annan modell är konfrontation modellen som fokuserar både på vilka argument som har förts fram och vem som har framfört de. Men hur argumenten konfronterar varandra är det viktigaste i denna modellen.⁴⁵

4.2.4 Klassificering av argument

Argument kan klassificeras efter sitt innehåll eller form. När man gör en indelning efter ett arguments form bygger det på vilken typ av premiss argumentet utsägs eller underförstås. Några exempel är generaliseringsargument, orsaksargument och auktoritetsargument. När premissen i argumentet handlar om att dra slutsatser från enstaka till många fall kallas det för generaliseringsargument. Orsaksargument går ut på att sändaren använder sig av argument som pekar på orsaksrelationer. Auktoritetsargument är när sändaren vädjar till någon auktoritet för att övertyga om budskapet.⁴⁶

När jag senare ska analysera argumenten som förs fram i interpellationsdebatten om den nya gymnasielagen kommer jag att strukturera upp argumenten som pro- och contra argument. I min analys är det viktigt att veta vilka argument som har förts fram och vem som har framfört de. Då de två olika debattörerna, Morgan Johansson och Arin Karapet har olika syn på den nya gymnasielagen och representerar olika partier. Jag kommer även citera argumenten från

⁴⁴ Bergström, Boréus, (2012) sida 100

⁴⁵ Bergström, Boréus, (2012) sida 119-120

⁴⁶ Bergström, Boréus, (2012) sida 122

riksdagens hemsida, då det finns en transkribering av debatten där och i min fotnot ska jag ange vem som har fört fram argumenten.

5. Gymnasielagen 2018

5.1 Inledning

I detta kapitlet ska jag redogöra om den nya gymnasielagen och dess tillämplighet krav. Syftet med det är att informera de som inte är kunniga om den nya gymnasielagen och öka deras förståelse för lagens komplicerade formuleringar som presenteras i lagens innehåll på ett någorlunda förenklat sätt. För att öka läsarens förståelse ska jag dessutom gå igenom bakgrunden och motiveringen bakom lagändringen.

5.2 Bakgrund

Den nya gymnasielagen är en ytterligare ändring av och tillägg till 2016 års lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, LTB.⁴⁷ Den nya lagen medför flera möjligheter för en del av de ensamkommande barnen och ungdomarna att beviljas uppehållstillstånd för att slutföra eller påbörja gymnasiestudierna i Sverige. Detta med hjälp av en ny grund till uppehållstillstånd för personer som bland annat inte kan åberopa skyddsskäl som grund. Även om den ensamkommande ungdomen uppfyller kraven som finns för lagens tillämplighet sker det ingen automatiskt tillämpning av gymnasielagen. Det krävs av den ensamkommande unga att ansöka om lagens tillämpning på egen hand eller att komma in med en ansökan om uppehållstillstånd med anledning av pågående gymnasieutbildning. Den nya gymnasielagen berör ungefär 9000 ungdomar enligt regeringen.

⁴⁸

Den förra proceduren som LTB förordnade, bestod av långa väntetider och därför ansåg det vara orättvist och rättsosäkert. Detta eftersom det blir en sammansmältning mellan den unge

⁴⁷ Lag (2018:756) om ändring i lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå.

⁴⁸ Migrationsverket, Ny gymnasielag den 1 juli <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2018/2018-06-07-Ny-gymnasielag-den-1-juli.html> Hämtad: 2019-05-20

individerna och samhället efter 15 månader.⁴⁹ Ungdomarna hann fylla 18 år under tiden som deras ansökningar och uppehållstillstånd bearbetades i Migrationsverket. Detta ledde till att deras ansökningar bearbetades utifrån regler som berörde vuxna människor och inte regler som berörde ungdomarna. Detta medförde i sin tur en mindre chans för ungdomarna att få uppehållstillstånd om de inte kunde bevisa att de verkligen behövde uppehållstillstånd för faktorer som skydd till exempel.⁵⁰

Konsekvensen som de långa väntetiderna medförde diskussion i förarbetena kring den äldre utlännings lagen (1989:529). Där kom de fram till att det inte var möjligt att samordna långa väntetider för att få ett beslut trots att den höga nivån av rättssäkerhet i en demokrati egentligen ska sträva efter att kunna erbjuda korta väntetider. Lagstiftningen förde fram sina åsikter kring den befintliga systemet och menade att den behöver förbättras då det inte är ett hållbart system.⁵¹ Under 90- talet var det en mycket tydlig ökning av flyktingar och asylsökande i Sverige i samband med balkankriget. För åren 1990-1999 låg handläggningstiden hos Migrationsverket på 6 månader. Dock varierade det årliga resultatet mellan 4- 10 månader.⁵² Under år 2015 låg den motsvarande siffran på 406 dagar.⁵³

Då de långa handläggningstiderna hos migrationsverket var bortom de ungas kontroll förelåg det därför ett intresse av att ge kompensation till de unga som drabbats av fel resultat som den tillfälliga lagens tillämpning orsakade. Eftersom införandet av den föregående lagändringen inte hade visat önskade resultat då handläggningstiderna inte hade minskat trots alla åtgärder, infördes den nya gymnasielagen. Denna lag blev en kompensation för de ensamkommande unga som påverkades av de oväsentliga chanserna att få uppehållstillstånd på grund av LTB.

⁴⁹ Prop. 2017/18:252 s. 28.

⁵⁰ Migrationsverket, Verksamhets- och utgiftsprognos 2017-10-25, sida 44

⁵¹ Prop. 1988/89:86 sida 48.

⁵² SOU 2006:87 sida 342.

⁵³ Migrationsverket, nyhetsarkiv, Handläggningstider – så fungerar det <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2018/2018-05-02-Handlaggningstider---sa-fungerar-det.html> Hämtad 2019-05-25

5.2.1 Lagens innehåll och tillämpningskrav

Den nya gymnasielagen omfattar enligt ungefärlig beräkning 9 000 ungdomar som tidigare fått avslag på sin asylansökan. Lagen som öppnar upp möjligheten till uppehållstillstånd för gymnasiestudier kom med en många krav och för att omfattas måste den asylsökande uppfylla en del krav som:

1. “första ansökan om uppehållstillstånd ska ha registrerats hos Migrationsverket den 24 november 2015 eller tidigare.
2. Beslutet om utvisning ska ha fattats när den sökande är 18 år eller äldre.
3. Beslutet om utvisning ska ha fattats 15 månader eller senare från registreringsdatumet, men tidigast den 20 juli 2016.
4. Personen ska befinna sig i Sverige när ansökan görs.
5. Den sökande ska studera eller ha för avsikt att studera i gymnasieskolan. Alla utbildningar på gymnasial nivå omfattas, exempelvis introduktionsprogram, nationella program, komvux, särsvux, folkhögskola och de så kallade yrkespaketen”⁵⁴

Den asylsökande ska medges uppehållstillstånd i 13 månader, tillsammans med möjlighet till förnyelse om gymnasiestudier när dessa krav är uppfyllda. Den som har fått en så kallad gymnasie uppehållstillstånd för sina studier får sedan efter sina studier upp till 6 månader tid på sig att hitta ett jobb på egen hand för att kunna behålla sin rättighet att vistas i landet. Dock är det oklart om vad som gäller för de elever som studerar eller vill studera på en högre nivå på grund av att regelverket inte avser att sätta regler på dessa perspektiv.⁵⁵

Dessutom finns det ett ytterligare krav som blir uppenbar indirekt av lagtexten. Enligt 3 § andra stycket i lagen (1994:137), om mottagande av asylsökande, begränsas definitionen av begreppet “unga” till att inkludera enbart personer som vid ansökningstillfället har, eller borde ha, beviljats en mottagande kommun. Detta inskränker tillämpligheten av lagen till att

⁵⁴ Migrationsverket, nyhetsarkiv, Handläggningstider- Ny gymnasielag den 1 juli <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2018/2018-06-07-Ny-gymnasielag-den-1-juli.html> Hämtad: 2019-05-29

⁵⁵ Prop. 2016/17:133 s. 33–34.

gälla den person som har ansetts vara minderårig av Migrationsverket vid tillfället som ansökan om asyl gavs in.⁵⁶ Dessutom framkommer det av förarbetena att den som har bedömts som vuxen av Migrationsverket vid registreringstillfället men senare under processen har bevisat sin påstådda underårighet som trovärdig, ska omfattas av lagen. Utöver det kan den som inte studerar vid ansökningstillfället intyga i sin ansökan om att hen har syftet att studera och på så sätt omfattas av lagen.⁵⁷

6. Analys och Diskussion

6.1 Pro et Contra argumenten

Tes: Migration av nyanlända bör fördelas jämnt mellan EU:s medlemsstater

P1: Antalet asylsökande i Sverige har minskat en del sedan 2015, då det är färre personer som söker asyl i Sverige. Dock finns det en ojämn fördelning av Asylsökande i EUs medlemsstater. Flera medlemsstater i EU behöver ta ansvar för människor på flykt och inte enbart Sverige. Olika medel har avsatts för att minska antalet asylsökande i Sverige.⁵⁸

C1: “Vi vet att för varje asylsökande tillkommer ytterligare en person. Man kan stå och säga att antalet asylsökande är på en låg nivå, den lägsta på 13 år, men nu öppnar man återigen upp för att öka antalet asylsökande”. Problemet är att vi har haft en hög migration i Sverige.⁵⁹

C1C1: Moderaternas politik år 2014 har gått fram och tillbaka. Å ena sidan ville de välkomna så många flyktingar som möjligt till landet men de ville inte ta emot de i moderaternas kommuner som till exempel Vellinge och Täby. Istället fick de bosättas i socialdemokratiska kommuner som Malmö, Södertälje och Botkyrka. Detta ledde fram till krisen år 2015 då åtgärder som gränskontroller infördes.⁶⁰

⁵⁶ Migrationsverket, rättslig kommentar angående 16f § den tillfälliga lagen

⁵⁷ Prop. 2017/18:252 s. 34–35.

⁵⁸ Interpellation 2018/19:64 Gymnasielagen, Morgan Johansson
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/gymnasielagen_H61064 Hämtad; 2019- 05-30

⁵⁹ Interpellation 2018/19:64 Gymnasielagen, Arin Karapet

⁶⁰ Morgan Johansson

Tes: Familjeåterförening är humanitärt önskvärt

P1: För skyddsbehövande ensamkommande barn återinförs rätten för familjeåterförening som kommer att underlätta integrationen och är humanitärt önskvärt.⁶¹

C1: “Anknytning och familjeåterförening är inte fel i sig. Jag förstår att personer vill förenas med sin familj. Det är fullt normalt. Det vore onormalt om de inte ville återförenas med sin familj. Men det måste också finnas krav på egenförsörjning, och det är detta som är kritiken från Moderaterna: Det finns ingen tydlig skrivning om egenförsörjning. Vi vet att för varje asylsökande tillkommer ytterligare en person. Man kan stå och säga att antalet asylsökande är på en låg nivå, den lägsta på 13 år, men nu öppnar man återigen upp för att öka antalet asylsökande.”⁶²

C1C1: Det är viktigare att integrera de utrikesfödda som redan är i Sverige än att ta emot fler som inte har en möjlighet att integreras då de blir fler till antalet. “För första gången är antalet utrikesfödda arbetslösa fler till antalet än de inrikesfödda. Då har man inte lyckats med integrationen.”⁶³

P1C1: “När det gäller familjeåterförenings frågan tycker jag att vi nu, när vi är i ett läge då vi har normaliserat situationen med det minsta mottagandet på 13 år och när vi kan, måste skapa en ordning där vi ger utrymme för mer av medmänsklighet än vad vi kanske har kunnat klara tidigare och ser till att genomföra dessa familjeåterföreningar. Det är alltså 90 procent kvinnor och barn, som i dag ofta befinner sig i flyktingläger, som har möjlighet att återförenas med sin make och med sin pappa här i Sverige. Jag tror faktiskt att det har betydelse också för integrationen. Vi gör bedömningen att det under tre år rör sig om en grupp på ungefär 8 000 individer. Det klarar vi faktiskt av att göra. Jag tror att det stärker integrationen också.”⁶⁴

Tes: Integration av nyanlända är viktigt i ett samhälle

⁶¹ Morgan Johansson

⁶² Arin Karapet

⁶³ Arin Karapet

⁶⁴ Morgan Johansson

P1: För att kunna integrera sig i Sverige är det viktigt att försörja sig genom eget arbete. Regeringen har bidragit till olika reformer för att korta tiden till arbete till exempel bosättningslagen som styr mottagandet av nyanlända och regelverk med tydliga krav på individen. En miljon utrikesfödda har en sysselsättning i Sverige idag. En studie i OECD visar att många nyanlända främst kvinnor kommit i arbete, men även att sysselsättningen för utrikes och inrikes födda har ökat markant under de senaste åren.⁶⁵ “20 procent av alla som förvärvsarbetar inom sjukvården, äldreomsorgen, industrin och handeln är födda utomlands.”

66

C1: Utrikes Födda barn har oftast inte samma förutsättningar som inrikes födda barn i Sverige. I Sverige ser vi idag en integration som inte lyckats. Det finns skolor där varannan elev med utländsk bakgrund går ut med ofullständiga betyg. Samhället har inte ställt krav på egenförsörjning då det finns ett bidragssystem. De ensamkommande som har fått ett godkännande att stanna kvar i Sverige tror att om de enbart går till skolan kommer de att göra sig berättigade att få ett uppehållstillstånd.⁶⁷

6.2 Analys

Utifrån argumenten och motargumenten som förts fram i debatten kan vi tydligt se att Morgan Johansson och Arin Karapets synsätt på olika samhällsfrågor, som migration, familjeåterförening och integration skiljer sig åt. Detta diskuteras med anledning av införandet av gymnasielagen.

Både Morgan Johansson och Arin Karapet anser att fler medlemsstater i EU måste ta ett ansvar för att fördelningen av asylsökande ska vara lika. Migrationen i Sverige är hög enligt Arin Karapet, men Morgan Johansson anser att antalet asylsökande har minskat sedan år 2015. När Arin Karapet säger att vi har haft en för hög migration i Sverige är det en underliggande argument som pekar på att Sverige har tagit ett allt för stort ansvar och att andra länder behöver ta ett lika stort ansvar för asylsökande. Morgan Johansson ser de asylsökande som en positiv faktor för landet då dessa arbetar och gynnar landets utveckling.

⁶⁵ Morgan Johansson

⁶⁶ Morgan Johansson

⁶⁷ Arin Karapet

De arbetar till exempel inom äldreomsorg, sjukvård, industrin och handeln. Arin Karapet anser att fokuset ska ligga på att integrera de utrikesfödda som befinner sig i landet istället för att fokusera på att ta emot fler asylsökande.

Det är förståelig att de asylsökande kan vara en positiv faktor för landet, men Sverige kan inte belastas med hur många utlandsfödda som helst då dessa personer kräver bostad, arbete och även försörjning. Det kostar en hel del att ha en hög migration i Sverige även om det gynnar landet. Dock går inte alla asylsökande ut med fullständiga betyg och många av de lär sig inte språket, då de inte har samma förutsättningar som de i landet födda.

Vidare menar Morgan Johansson att Moderaterna vill placera de utrikesfödda i vissa delar av Sverige som Malmö, Botkyrka och Södertälje, men hur påverkar det egentligen de utrikes föddas chans att integreras i landet? Dessa ungdomar samlas i ett eget samhälle tillsammans med varandra istället för att assimileras med svenskfödda ungdomar för att lära sig språket och utvecklas. Arin Karapet pekar även på att gymnasielagen ger en grupp av 5000 unga vuxna en möjlighet att få uppehållstillstånd och att det är de som senare riskerar att hamna i kriminella gäng, detta beskrivs utförligare under rubriken primärmaterial.

Det är inte enkelt att integrera sig i ett samhälle, när man som nyanländ kommer till landet och inte kan språket. Det tar tid att lära sig det svenska språket och därför är det även svårt att få ett jobb. Det är enklare att sitta hemma och försörja sig genom ett bidragssystem än att kämpa sig igenom en utbildning och därmed få ett jobb. Det här kan vara en av anledningarna till att majoriteten av de nyanlända går ut med ofullständiga betyg som Arin Karapet påpekar i debatten. En del av de hamnar i kriminella gäng för att få mer pengar. Detta tror jag blir ett migrationsproblem som politikerna måste diskutera och finna en lösning till. Dessa ungdomarna behöver integreras i samhället och det bör finnas tydliga krav på dem.

Det är viktigt att inte ta in allt för många asylsökande till landet utan istället försöka integrera de som redan finns i landet. Detta genom att ge de möjligheten att gå i skolan och ställa krav på dem i form av godkända betyg i kärnämnen. Detta för att öka deras möjligheter att få ett jobb efter avslutad skolgång men också för alla människors lika rätt till utbildning och för att värna rättssäkerheten i samhället.

En annan viktig faktor till integration är att låta asylsökande bosätta sig i olika delar av Sverige, inte enbart i Malmö, Botkyrka och Södertälje. Detta eftersom dessa områden kan bli utsatta områden med kriminella gäng på grund av att ungdomarna inte har kunnat assimileras in i samhället och få ett jobb. Det byggs ett samhälle där majoriteten är utlandsfödda och inte får lika stor möjlighet att assimileras med det svenska språket.

Frågan om familjeåterförening diskuteras också utifrån två olika perspektiv. Morgan Johansson anser att familjeåterförening för skyddsbehövande ska finnas för att det är positivt för integrationen och för att det är humanitärt önskvärt. Han påpekar vikten av att visa medmänsklighet till de andra människor, som skyddsbehövande. Morgan Johansson understryker att familjeåterföreningen rör sig om 8000 individer och att det inte skadar Sverige att ta emot dem. Ett annat synsätt på familjeåterföreningen är att migrationen i Sverige är allt för hög och att det inte ställs krav på egenförsörjning. Detta på grund av att det finns ett bidragssystem i landet enligt Arin Karapet.

Att återföra familjerna med varandra i ett tryggt land som Sverige är viktigt, eftersom det ger en trygghetskänsla för de ensamkommande barnen att få återförenas med sin familj. Detta kan i sin tur leda till att deras föräldrar har koll på dem och de får en motivation av sina föräldrar att gå till skolan. Dock finns det en nackdel med detta, vilket är att dessa familjerna som kommer till Sverige för att återförenas med sina barn behöver pengar för att överleva. Pengarna får de genom ett bidragssystem såvida de inte jobbar. Dessutom kan det vara svårt för föräldrarna att få jobb när de inte kan det svenska språket eller när de inte har någon utbildning. Däremot kan de anställas inom olika arbeten där utbildning inte krävs, men frågan är om alla som kommer hit vill jobba och inte egentligen är ute efter att utnyttja bidragssystemet.

6.3 Diskussion

I debatten kan vi tydligt konstatera att det finns olika synsätt på ensamkommande barn och att det skiljer sig en del från barn som söker asyl med sina familjer. De ensamkommande barnen

klassas som en speciell typ av flyktinggrupp. För att återkoppla till Live Stretmos studie "Governing the unaccompanied child" kan vi både dra paralleller till Morgan Johanssons och Arin Karapets syn på ensamkommande barn. Morgan Johansson anser att ensamkommande barn är mycket utsatta och behöver sina föräldrar för att klara sig. Han anser att de är sårbara, i behov av omvårdnad och övervakning, som det beskrivs i Karin Juhléns bok *Barns egna asylskäl* om ensamkommande barn. Därför vill Morgan Johansson införa familjeåterförening.

Utifrån Barnkonventionen är barnens rättigheter mycket tydliga, men det är statens uppgift att tillgodose barnets rättigheter. Utifrån en lagstiftning men också genom politiska, kulturella, ekonomiska och sociala rättigheter kan detta uppfyllas. Barnets rättigheter är lika oberoende om de är födda i landet eller kommer från ett annat land. Lika värde innebär lika rättigheter men även skyldigheter till varje person som vistas i landet, därför bör även ensamkommande barn ha lika mycket rätt till utbildning och lika mycket rätt att återförenas med sina föräldrar som alla andra i landet födda. Frågan är dock om detta uppfylls i samhället och vilka faktorer som man behöver ta hänsyn till.

Enligt Morgan Johansson är en familjeåterförening humanitärt önskvärt och medför en känsla av medmänsklighet. Dock är det enligt Arin Karapet alltför många utrikesfödda i landet, därför bör fokuset ligga på att integrera de som redan finns i landet. Det måste också finnas krav på egenförsörjning för att systemet inte ska utnyttjas. Barnkonventionen stadgar dock vikten av statens ansvar att utnyttja alla resurser för att uppfylla alla rättigheter och barnets rätt att återförenas med sina föräldrar är också en viktig punkt. Barnkonventionens bild av föräldrarna är att de är ansvariga för barnets uppfostran och kan göra de medvetna om deras rättigheter och därför kan barnet inte klara sig på egen hand i ett främmande land.

Dock är integration av nyanlända är en viktig faktor att diskutera. För att kunna lyckas med invandringen i Sverige är det viktigt att integrera de som finns i landet för att de enklare ska kunna etablera sig i samhället. Om de nyanlända inte integreras i samhället är det lätt att de utnyttjar bidragssystemet och inte tar tag i att utbilda sig för att kunna skaffa ett jobb. Att enbart ta in utlandsfödda till landet utan att fokusera på att låta de integreras kan leda till stora problem i samhället, till exempel när dessa asylsökande placeras i specifika områden som

Malmö, Botkyrka och Södertälje kan det skapas en egen kultur och då uppstår svårigheter för dem att komma ut i arbetslivet då dessa ungdomar inte assimileras i det svenska samhället.

I Arin Karapets interpellation till debatten påpekar han att gymnasielagen rör sig om en grupp unga vuxna till exempel män från Afghanistan som söker uppehållstillstånd även om de inte har några skyddsskäl. Enligt Live Stretmos studie finns det människor som anser att de ensamkommande barnen är vuxna människor som hävdar att de är yngre än vad de egentligen är. Detta för att få uppehållstillstånd och utnyttja det som en fördel för asylprocessen. Detta kan kopplas till Arin Karapets interpellation till debatten.

I Sverige är det viktigt att alla barn får rätt till utbildning, därför anses införandet av den nya gymnasielagen vara en skyldighet som vi har för de ensamkommande barnen. Om den nya gymnasielagen inte finns tvingas de ensamkommande barnen att återvända till sina hemländer där deras liv kan präglas av krig, tortyr, diskriminering, våldtäkt och andra sexuella övergrepp som dessa barn får utstå. Detta nämner Karin Juhlén och Jacqueline Bhabha i sina studier. Det är därför viktigt att begripa den utsatta gruppen som består av ensamkommande barn med hänsyn till deras dåtid, nutid och framtid.

Med tanke på att den nya gymnasielagen enbart är en tillfällig lag kan rättssäkerheten diskuteras. Som teorin i denna uppsats presenterar handlar en rättsäkerhet om att krav på lagstöd ska finnas för myndigheter och domstolars handlande, avgörande ska ske under rimlig tid och lagen ska vara klart och tydligt. I och med att ungdomarna hann fylla 18 år under tiden som deras ansökningar och uppehållstillstånd bearbetades i Migrationsverket kom den nya gymnasielagen som en ny chans för dessa barn att ett godkännande till ett uppehållstillstånd. Konsekvensen som de långa väntetiderna medförde diskussion i förarbetena kring den äldre utlännings lagen (1989:529). Där kom de fram till att det inte var möjligt att samordna korta väntetider för att få ett beslut trots att den höga nivån av rättssäkerhet i en demokrati egentligen ska sträva efter att kunna erbjuda korta väntetider.

Om det hade gjorts en utredning av den nya gymnasielagen ur så många perspektiv som möjligt hade det varit mest rättssäkert. Den nya gymnasielagen som öppnar upp möjligheten till uppehållstillstånd på grund av studier innebär att den ensamkommande som fått utvisning

kan stanna kvar i landet. Detta undergräver asyl lagstiftningens grunder och leder till oförutsebarhet i rättstillämpningen. På detta viset urholkas rättssäkerheten i rättssystemet.

Den nya gymnasielagen kan medföra svårigheter för domstolen att fälla rätt beslut. Den kan exempelvis leda till tillämpningsproblem med anledning av att den anses vara mycket otydlig, som Arin Karapet påpekar. Om en lag är oklar kan det leda till att lika fall inte behandlas lika, vilket skapar osäkerhet i rättssäkerhet. Det kan även vara orättvist för att den endast berör ensamkommande barn som var minderåriga när de sökte asyl i Sverige innan 24 november 2015. De begränsningar som finns i möjligheten att beviljas uppehållstillstånd kan även bidra till ett rättsosäkert mottagningssystem, vilket också leder till osäkerhet för den enskilda över dennes framtid. Men det kan även påverka det ensamkommande barnets etablering i det svenska samhället negativt.

För att återkoppla till teorin i denna uppsats måste rättsreglerna vara tillräckligt klara och ha en allmän tillämpning, detta för att förutsebarheten ska anses vara uppfylld. För att ingen enskild människa ska erhålla en viss förmån måste normerna tillämpas lika för alla. Men eftersom den nya gymnasielagen anses ha oklara regler leder det till svårigheter med att förutse besluten som fattas på en grund av rättssäkerhet. Legalitet är viktigt i ett rättssäker system. Eftersom legalitet främjar rättssäkerheten starkt och innebär att rättsliga beslut har stöd i lag.

Sammanfattningsvis handlar synsätten på de ensamkommande barnen till stor del om vem som pratar om dem. I interpellationsdebatten ritas det upp en bild av de ensamkommande barnen utifrån två olika politikernas synsätt, men det är viktigt att utgå från förordningar som finns i Barnkonvention men även lagarna i samhället för att vara på den säkra sidan. För att kunna behandla barns rättigheter utifrån ett rättvist perspektiv behöver detta ske genom lagstiftande beslut. Det är enkelt att måla upp en bild av de ensamkommande barnen som kriminella. Men ser man de bakomliggande orsakerna till att dessa ungdomar hamnar i kriminalitet? Varför läggs skulden enbart på de ensamkommande barnen eller de nyanlända i stort när staten inte uppfyller deras behov? Är det verkligen statens rättighet att beröva de ensamkommande barnen rättigheten att återförenas med sin familj på grund av en hög migration? Dessa frågor kan diskuteras i flera led, men det viktiga är att vara medveten om

vilka orsaker det finns till olika beteenden i samhället och det viktigaste är att säkra alla människors rättigheter oavsett kön, etnicitet, bakgrund, religion, ålder och så vidare. Alla människor är lika mycket värda och har rätt till ett tryggt liv.

Referenser

Svensk författningssamling

SFS 2018:755 Lag om ändring i lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå.

Offentligt tryck

Propositioner

Prop. 1988/89:86 med förslag till utlänningslag m.m

Prop. 2016/17:133 Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå.

Prop. 2017/18:252 om ny möjlighet till uppehållstillstånd.

Betänkanden

Statens offentliga utredningar

SOU 2006:87 Arbetskraftinvandring till Sverige – förslag och konsekvenser.

Migrationsverkets publikationer

SR 32/2018, Rättslig kommentar angående 16f § den tillfälliga lagen, 2018-09-05.

Digitala källor

Interpellation 2018/19:64 Gymnasielagen, hämtad 6 Maj 2019

http://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/gymnasielagen_H61064

Migrationsverket, Ny gymnasielag den 1 juli

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2018/2018-06-07-Ny-gymnasielag-den-1-juli.html>

Migrationsverket, Verksamhets- och utgiftsprognos för oktober 2017

<https://www.migrationsverket.se/download/18.5bc6881815e14db67502006/1508925247512/Migrationsverkets+prognos+oktober+2017+P5-17.pdf>

Migrationsverket, nyhetsarkiv, Handläggningstider – så fungerar det

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2018/2018-05-02-Handlaggningstider---sa-fungerar-det.html> Hämtad 2019-05-25

Migrationsverket, nyhetsarkiv, Handläggningstider- Ny gymnasielag den 1 juli

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2018/2018-06-07-Ny-gymnasielag-den-1-juli.html> Hämtad: 2019-05-29

Migrationsverket: Inkomna ansökningar om asyl, 2015, 2016-01-01,

<https://www.migrationsverket.se/download/18.7c00d8e6143101d166d1aab/14855562149>

Rättssäkerhet, Nationalencyklopedin, hämtad 2019- 05- 25

<https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/r%C3%A4ttss%C3%A4kerhet>

Asylsökande, Nationalencyklopedin, hämtad 2019-06-03

<https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/asyls%C3%B6kande>

Interpellationsdebatten om den nya gymnasielagen

https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/gymnasielagen_H61064

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/forsvarsdepartementet/peter-hultqvist/interpellationssvar-och-svar-i-riksdagen/>

UNICEF, Barnkonventionen

<https://unicef.se/barnkonventionen>

1 § Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1994-137-om-mottagande-av-asylsokande-mfl_sfs-1994-137

Utl SFS 2005:716 Utlänningslag 1 kapitel 2§

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/utlanning-slag-2005716_sfs-2005-716

Litteratur

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012

Juhlén, Karin, Barns egna asylskäl, Rädda barnen, Stockholm, 2003

Peczenik, Aleksander, Vad är rätt? : om demokrati, rättssäkerhet, etik och juridisk argumentation, Stockholm : Fritze, 1995

Peczenik, Aleksander, Juridikens teori och metod: en introduktion till allmän rättslära, Göteborg: Norstedts Juridik, 1995

Tryckta källor

Bhabha, Jacqueline. "Minors or Aliens - Inconsistent State Intervention and Separated Child Asylum-Seekers." *European Journal of Migration and Law*, no. Issues 3 and 4, 2001

Eide, Ketil, *Barn i bevegelse: Om oppvekst og levekår for enslige mindreårige flyktninger*, Høgskolen i Telemark, Avdeling for helse- og sosialfag, Telemark, 2000

Stretmo, *Governing the unaccompanied child – media, policy and practice* (Göteborgs universitet, 2014)

Zila, Josef: Om rättssäkerhet' Svensk Juristtidning 1990

Artiklar

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter, UNICEF Sverige, Stockholm, 2009

UNHCR 1994, Refugee Children Guidelines on Protection and Care, United Nations High Commissioner for Refugees, Genève